

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. II. Solvuntur objectiones

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

tur Sapientia. Demum toto libro Canticorum, factis superque hac divina amicitia significatur, & celebratur. Unde apud Augustinum lib. 8. Confess. cap. 6. aiebat ad locum famosissimum ille Imperatoris Curia aulicus, Potentianus: Dic, quæso, quid vobis istis laboribus nostris quo ambimus pervenire? Quid vobis istis laboribus nostris quo ambimus pervenire? Cujus gratia militamus? Major ne esse poterit nostra impalatio, quam ut amici Imperatoris simus? Et per quot pericula pervenitur ad grandius periculum? Et quando istud erit? Amicus autem Dei, si volueris, non nunc fit. Idem solo luminis naturalis fulgore agnovit Seneca: nam in libro de providentia hæc scripsit: Inter virum bonum & Deum vera est amicitia. Quid dico amicitia, imò & necessitudo & similitudo: quandoquidem bonus à Deo differt tantum tempore, per æquos progenies, amulatoreque. Quæ verba expendens Erasmus, bellissimè ait de Seneca, Ethnicus loquitur, si Christianus sit, Christianè, si Ethnicus. Cailliores enim errores Gentilium, altissimis fidei veritatibus immiscuit, nam suum sapientem ferè appetit Deo, & in hoc Ethnicum lapit: Christianum verò, quia admittit veram amicitiam inter justum & Deum.

Probatur secundò ex conditionibus veræ amicitie, quæ sunt tantum quatuor. Prima ut sit amor benevolentie, non concupiscentie, quæ quis le amat, aut sua: unde Aristoteles docet neque in senibus, neque in juvenibus, amicitiam repetiri: quia senes ad suam utilitatem, juvenes verò ad voluptatem, omnia referunt. Secunda, ut sit amor mutus, non occultus & latens, sed utrinque notus, ut docet Philosophus 8. Ethic. cap. 4. ubi dicit amicitiam esse benevolentiam cum reclamatione. Tertia, ut fundetur in aliqua communicatione, quæ reddantur amantes aliquo modo similes, ut ibidem ait cap. 7. nam omnis amor fundatur in appetitu naturali, quem unusquisque habet ad proprium esse, unde eatenus alios diligimus, quatenus in illis agnoscimus aliquo modo nos ipsos, per naturæ & morum similitudinem: eoque major est amicitia, quò majorem fuerit vel supponit in amato, naturæ & morum similitudinem. Quarta, ut afferat bonorum, & consiliorum, seu secretorum communicationem. Hæc autem omnia repetiuntur in mutua charitate inter Deum & justos. Primò enim charitas hominis erga Deum est amor benevolentie, Deum diligens propter se. Charitas quoque Dei hominem erga homines, diligit illos propter ipsos, & ipsorum bona: Deus enim vult justis bonum æternæ beatitudinis, ex complacentia in ipsis, & propter illos, ut ex argamentorum solutione constabit. Secundò ille amor mutus est, juxta illud Proverb. 8. Ego diligentes me diligo: & Jo. 4. Qui diligit me, diligitur à Patre meo, & ego diligo eum. Est etiam notus utrinque: qualicet non solum certi fidei divinæ, quod Deum verè sicut oportet diligamus, & ab eo diligamur recipere, sed etiam iustis ex conjecturis probabilibus, & moraliter certis, notum est: quod ad veram amicitiam sufficit, & inter homines plerumque non est notior amor mutus. Tertio amor iste mutus in aliqua communicatione fundatur, per quam homines sunt aliquo modo Deosimiles, dimittunt in communicatione gratiæ sanctificantis, quæ cum sit formalis divinæ naturæ participatio, efficit homines quodammodo Deos, ut in Tractatu de gratia fuse declaravimus. Nec deest quarto communicatio bonorum, & secretorum: nam per gratiam homines sunt participes beatitudinis

Tom. IV.

A divina, hic in jure & in spe, & in patria in re. Deus etiam iustis sua consilia & secreta revelat, & cum ipsis in oratione, sacra & dulcia miscet colloquia, ut patet in Abraham, Moyle, & Apostolis. Unde Hieronymus super cap. 7. Micheæ: Si vis verè amicitia delectari, esto amicus Dei, sicut Moyses, qui loquebatur Deo, quasi amicus ad amicum: esto amicus, ut Apostoli, ad quos Salvator ait: Jam non dicam vos servos, sed amicos &c. quia omnia quacunque audivi à Patre meo, nota feci vobis.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Objicies primò: Vera & propriè dicta amicitia est inter æquales, ut docent Aristoteles 8. Ethic. cap. 5. & D. Hieronymus super caput 7. Micheæ, ubi ait: Amicitia pares aut accipit, aut facit: ubi inæqualitas est, non amicitia est: Sed inter Deum & homines æqualitas esse non potest: Ergo nec amicitia propriè dicta.

Confirmatur: Inter servum & dominum non potest esse vera & perfecta amicitia, ut asserit idem Aristoteles 8. Ethic. cap. 11. Sed homines in Scriptura appellantur, & verè sunt servi Dei: Ergo inter ipsos & Deum vera amicitia reperiri non potest.

Ad objectionem respondeo, ad amicitiam non requiri æqualitatem personarum: alias enim nulla inter parentes & liberos intercederet amicitia, sed sufficere aliqualem proportionem inter utrumque amicum: illudque satis ex Aristotele constare, libro enim 7. Ethic. mentionem facit alicujus speciei amicitie, quam vocat amicitiam supereminentiæ & excellentiæ: atque esse inter principem, & eos qui ipsi subjiciuntur, & non requirere absolutam æqualitatem, sed proportionis: cum autem homines per gratiam & charitatem ad esse filiorum Dei, & naturæ divinæ consortium eleventur, proportionalem quandam cum Deo æqualitatem habent.

Secundò respondeo, amicitiam vel esse inter æquales, vel si intercedat inter personas inæquales, ut revera intercedit, ea reddere quodammodo æquales: Est enim (inquit Dionysius cap. 4. de divin. nomin.) amor virtus unitiva, quæ superiores cum inferioribus (& è converso) atque æquales cum æqualibus, quodammodo adequat: ita ut amor respectu superiorum sit pondus, à quo demittuntur: respectu verò inferiorum ignis, à quo elewantur: & respectu æqualium catena, ut pariter (inquit) societate jungantur. Hoc autem liquidd constar in amicitia illa, quæ inter Deum & homines reperitur: quia Deus amore hominis per incarnationem se maxime demittit, ad Phil. 2. Exinanivit semetipsum, formam servi accipiens: & homines ipsos ita exaltavit, ut quodammodo eos ad divinam dignitatem exerit. Unde Augustinus lib. de prædestinatione Sanctorum cap. 25. Ista natura humana & tam celsa & summa est subreçtio, ut quò attolleretur altius, non haberet: sicut pro nobis ipsa Divinitas quousque se deponeret humiliter, non habuit, quàm suscepta naturâ cum infirmitate carnis, usque ad mortem crucis.

Ad confirmationem dicendum, quod sicut 8. Aristoteles 8. Ethic. caput 11. ait: Ad servum, hoc ipso quod servus est, non est amicitia, sed secundum quod est homo: ita licet homines, ea ratione

Vũ 2

quâ

quâ servi Dei sunt, non possint esse ejus amici, bene tamen quatenus eleantur ad esse filiorum Dei, & participant per gratiam naturam divinam. Addo quod, quamvis alii servi cum suis dominis non possint inire amicitias, bene tamen servi Dei: quia, ut notat D. Thomas ad Roman. 1. lect. 1. quod Deus magis vult aliquem sibi subficere, cō majus bonum vult illi conferre, & tanto altius ipsum evehit, unde bellè dicebat S. Antoninus: *servire Deo, regnare est.*

9. Obijcies secundò: Amor cuius finis, est videre amicum, & illo frui, non est amor benevolentiz, sed concupiscentiz, nec per consequens vera amicitia: At finis amoris charitatis est videre Deum, & illo frui in patria: Ergo charitas non est vera amicitia.

10. Respondeo distinguendo Majorem: cuius finis est videre amicum, & illo frui, propter bonum nostrum, & propriam delectationem, concedo Majorem: cuius finis est videre amicum, & illo frui, propter ipsum nego Majorem: ut enim ait S. Thomas in 3. dist. 34. quæst. 2. art. 3. quæstionc. 1. ad 2. *Amicus, quamvis delectationem habeat ex presentia amici, non tamen propter hoc querit amici presentiam, ut in ipso delectetur, sed propter amicum ipsum, cui vult conjungi quantum potest.* Licet potest spes querat, & desideret visionem, & fruitionem Dei, in quantum est nobis bona, & delectabilis, & idcirco non sit amor amicitiz, sed concupiscentiz: charitas tamen, quæ, ut ait Apostolus, non querit quæ sua sunt, non appetit visionem & fruitionem Dei, ob proprium bonum & delectationem, sed propter Deum ipsum, cui vult conjungi quantum potest: unde non est amor concupiscentiz, sed amicitiz.

11. Obijcies tertio: Amicitia redamationem essentialiter perit, cum sit mutus amor duorum: Sed charitas, cum non solum ad amicos, sed etiam ad inimicos se extendat, redamationem essentialiter non postulat: Ergo vera amicitia non est.

12. Respondeo distinguendo Majorem: Amicitia redamationem essentialiter perit, in extremo qui primario & ratione sui diligitur, concedo Majorem: in extremo secundario tantum, & ratione alterius amato, nego Majorem: charitas autem non se extendit ad inimicos primo, & ratione sui, sed secundario, & ratione Dei primario dilecti: unde licet in ordine ad Deum sit vera amicitia, respectu tamen inimicorum non habet rationem amicitiz, sed tantum benevolentiz.

§. III.

Solvitur difficile argumentum.

13. **P**retermisissimis levioribus argumentis, quæ ex supra dictis facile dilui possunt, unum superest difficile, quod sub hac forma breviter proponi potest. Vera & stricta amicitia petit mutuum benevolentiz amorem. At Deus non diligit homines amore benevolentiz: Ergo inter Deum & homines vera amicitia ratione charitatis non datur. Major patet ex supra dictis: Minor probatur. Amor benevolentiz in hoc ab amore concupiscentiz distinguitur, quod ille terminatur ad bonum amici propter ipsum, & quia bonum ejus est; amor autem concupiscentiz terminatur ad bonum alterius, in ordine ad bonum amantis: Sed amor Dei terminari nequit ad bonum rationalis creaturæ propter ipsam, & quia bonum ejus est: Ergo nequit esse amor benevolentiz, Major, est D. Thomas

hic art. 1. & communiter docetur a Theologis, Minor vero suadetur primo ex illo Proverb. 15. *Propter semetipsum operatus est Dominus.* Ergo omne bonum rationalis creaturæ vult & operatur propter seipsum, & consequenter non quia est bonum rationalis creaturæ, neque ex complacencia in ipsa.

Secundo probatur Minor: Bonitas increata est objectum adequatum voluntatis divinæ, unde dicit Divus Thomas 1. p. quæst. 19. art. 4. *Ergo in omni actu debet illam pro motivo respicere:* & consequenter nullius creaturæ bonitatem ponit propter ipsam amare.

Probatur tertio: Deus alia à se solum vult: nam quam media ad suam bonitatem, tanquam finem. Ergo bonum rationalis creaturæ vult tanquam medium, & consequenter non propter ipsum: medium enim non propter se, sed propter finem immatur.

Recentiores extra scholam D. Thomæ, ut ab eis argumentum se expedi ant, duos actus ex æquo distinctos in divina voluntate constituent, quorum uno vult bonum rationali creaturæ propter quod bonitatem, & altero vult bonitatem divinam, & imperio hujus secundi actus, primus ad bonitatem divinam refertur. Hac distinctione posita, ad argumentum respondent, quod licet Deus omnia propter se velit, & ad se ut finem ordinet, non tamen necessarium, ut omni actu, quo creatura diligit illum ordinet ad se, sed sufficit quod creaturas, per unum actum propter se dilectas, per alium ad se referat: in primo actu dicunt benevolentiam Dei erga creaturam rationalem servari.

Sed hæc responsio & doctrina non solum nostris Thomistis, sed etiam pluribus aliis Theologis displicet, & merito: nam motivum adequatum voluntatis divinæ est bonitas propria, & increata Dei, ut expresse docet D. Thomas p. quæst. 19. art. 2. ad 2. & nos in Tractatu de voluntate Dei fuse ostendimus: Sed nullus actus, cuius potentia aut virtutis potest motivum illius adequatum transcendere, ut patet discurrendo per omnes potentias & habitus: Ergo nullus actus voluntatis divinæ potest pro motivo habere bonitatem creatam, nec consequenter velle bonum rationali creaturæ propter bonitatem illius, ly propter cadente supra entitatem aut formalitatem intrinsecam actus.

Confirmatur: Objectum adequatum, motivum, & primarium actus voluntatis, est locutionem illius: Sed nullus actus voluntatis divinæ à bonitate creata specificari potest; cum specificatio sit quoddam genus dependentiæ, & nullus actus voluntatis divinæ, à bonitate creata dependere possit: Ergo nullus actus voluntatis divinæ potest respicere bonitatem creatam, tanquam objectum motivum & primarium. Hæc ergo solutio ne rejecta.

Ad argumentum respondeo, concessa Majori, negando Minorem. Ad cuius probationem, distinguo Majorem: Amor benevolentiz terminari debet ad bonum amici propter ipsum, ly propter excludente ordinem ad ultimum finem, nego Majorem: excludente ordinem ad alios particulares fines, concedo Majorem. Similiter distinguo Minorem: Amor Dei nequit terminari ad creaturam rationalem propter ipsam, ly propter excludente ordinem ad ultimum finem, concedo Minorem: excludente solum ordinem ad alios particulares fines, nego Minorem, & Consequentiam.